MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA QO‘SHIMCHA TA’LIM XIZMATLARI TASHKIL ETISH ORQALI TA’LIM SIFATINI BOSHQARISH

F.R.Valiyeva[1], D.F.Amanova[2]

[1]MTTDMQTMOI Maktabgacha ta’lim menejmenti kafedrasi mudiri, PhD dotsent
Tel: +998889083070
E-mail: fera_1981@mail.ru
[2]Xalqaro Nordik universiteti 2-bosqich magistranti
Tel: +998977445222
E-mail: Amanovadilorom91@mail.ru
https://doi.org/10.5281/zenodo.15255858

ANNOTATSIYA

Maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’lim xizmatlari sifatini boshqarishning dolzarb muammolari kompleks tarzda tadqiq etiladi. Xalqaro tajribalar (Singapur, Finlyandiya, Yaponiya), O‘zbekistonning milliy standartlari va amaliy misollar asosida samaradorlikni oshirishning ilmiy-uslubiy yo‘nalishlari taklif qilinadi. Bolalarning kognitiv, ijtimoiy va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda qo‘shimcha ta’limning roli tahlil qilinadi. Maqolada zamonaviy monitoring tizimlari, raqamli innovatsiyalar va jamoatchilik ishtirokini kuchaytirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar keltirilgan.

KALIT SO‘ZLAR

qo‘shimcha ta’lim, sarmoya, strategik reja, sifat, boshqarish.

УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ ОБРАЗОВАНИЯ ЧЕРЕЗ ОРГАНИЗАЦИЮ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ф.Р. Валиева[1], Д.Ф. Аманова[2]

[1]Заведующая кафедрой менеджмента дошкольного образования, МТТДМКТМОИ, Кандидат философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент
номер: +998889083070
Эл. почта: fera_1981@mail.ru
[2]Магистрант 2-го курса, Международный Нордик университет
номер: +998977445222
Эл. почта: amanovadilorom91@mail.ru

АННОТАЦИЯ

В статье комплексно исследуются актуальные проблемы управления качеством дополнительных образовательных услуг в учреждениях дошкольного образования. На основе международного опыта (Сингапур, Финляндия, Япония), национальных стандартов Узбекистана и практических примеров предлагаются научно-методические направления повышения эффективности. Анализируется роль дополнительных образовательных услуг в развитии когнитивных, социальных и креативных способностей детей. В статье представлены практические рекомендации по современным системам мониторинга, цифровым инновациям и усилению

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

дополнительное образование, инвестиции, стратегический план, качество, управление.

участия общественности.

MANAGING THE QUALITY OF EDUCATION THROUGH THE ORGANIZATION OF SUPPLEMENTARY EDUCATIONAL SERVICES IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

F.R. Valiyeva[1], D.F. Amanova[2]

[1]Head of the Department of Preschool Education Management, MTTDMQTMOI, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Phone number: +998889083070
E-mail: fera_1981@mail.ru
[2]2nd-year Master's Student, Nordic International University
Phone number: +998977445222
E-mail: amanovadilorom91@mail.ru

ABSTRACT

This article provides a comprehensive analysis of the pressing issues related to the quality management of supplementary educational services in preschool education institutions. Drawing on international best practices (Singapore, Finland, Japan), as well as Uzbekistan’s national standards and practical case studies, the paper proposes scientific and methodological approaches to enhancing effectiveness. The role of supplementary education in fostering children's cognitive, social, and creative abilities is thoroughly examined. Furthermore, the article presents practical recommendations for strengthening modern monitoring systems, implementing digital innovations, and increasing community involvement in the management process.

KEYWORDS

supplementary education, investment, strategic planning, quality, management.
.

KIRISH

Bugungi kunda insonning ta’limi nafaqat maxsus (predmetli) bilimlar, balki uning ichki va jahon madaniyati tendensiyalariga, zamonaviy qadriyatlar tizimiga yo‘naltirilgan shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishi, ijtimoiy-madaniy makonda faol ijtimoiy moslashish, mustaqil hayot yo‘lini tanlash, o‘z-o‘zini tarbiyalash va o‘z-o‘zini takomillashtirish qobiliyati bilan belgilanadi. Bu borada umumiy ta’lim bilan bir qatorda qo‘shimcha ta’lim ham katta ahamiyatga ega. Maktabgacha ta’lim – bolaning intellektual, hissiy va jismoniy salohiyatini shakllantiruvchi asosiy bosqich hisoblanadi. Qo‘shimcha ta’limning ahamiyati shundaki, u umumiy ta’limning o‘zgaruvchan komponentini mustahkamlaydi, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida olingan bilim va ko‘nikmalarni amaliy qo‘llashga yordam beradi va tarbiyalanuvchilarning bilim motivatsiyasini rag‘batlantiradi. Va eng muhimi, qo‘shimcha ta’lim sharoitida bolalar o‘zlarining ijodiy salohiyatini, zamonaviy jamiyatga moslashish ko‘nikmalarini rivojlantirishlari va bo‘sh vaqtlarini to‘liq tashkil etish imkoniyatiga ega bo‘lishlari mumkin. Zamonaviy dunyoda bu jarayon faqat asosiy dasturlar bilan cheklanmaydi; qo‘shimcha ta’lim xizmatlari (masalan, STEM-ta’lim, robototexnika, xorijiy tillar , sport to‘garaklari, mental arifmetika) bolalarni murakkab hayot sharoitlariga moslashtirishda muhim rol o‘ynaydi. 2023-yilgi UNICEF hisobotiga ko‘ra, sifatli qo‘shimcha ta’lim xizmatlarini olgan bolalar maktabda o‘rtacha 25% yuqori akademik natijalarga erishadi. O‘zbekistonda esa maktabgacha yoshdagi bolalarning 68% qo‘shimcha xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega (O‘zStat, 2023), ammo ularning samaradorligi xalqaro talablarga to‘liq javob bermaydi.

Maktabgacha ta’lim muassasalarida qo‘shimcha ta’limni rivojlantirishning tarixiy jihati ta’lim tizimini o‘rganishda muhim o‘rin tutadi va bu sohadagi zamonaviy tendensiyalar va qiyinchiliklarni tushunish uchun kalit hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun qo‘shimcha ta’limni shakllantirish va rivojlantirish jarayoni o‘n yillardan ko‘p vaqt davomida sodir bo‘lgan jamiyatdagi umumiy ijtimoiy-madaniy, iqtisodiy va pedagogik o‘zgarishlarning aksi sifatida qaralishi mumkin. XX-asr boshida maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’lim deyarli rivojlanmagan, chunki, asosiy e’tibor bolalarni o‘qitish yoki rivojlantirishga emas, balki, ularga g‘amxo‘rlik qilishga qaratilgan. Biroq, asta-sekin, erta rivojlanish va ta’limning ahamiyatini anglashning o‘sishi bilan bolalarning ijodiy va

intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan birinchi qo‘shimcha ta’lim dasturlari shakllana boshlaydi. XX-asr o‘rtalarida, ayniqsa urushdan keyingi davrda, ta’lim tizimining muhim elementi sifatida maktabgacha ta’limga qiziqish sezilarli darajada oshdi. Ko‘pgina mamlakatlarda maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy, intellektual va hissiy rivojlanishiga qaratilgan dasturlar ishlab chiqila boshlandi. Ushbu davr maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’limga zamonaviy yondashuvlarning asosini tashkil etgan o‘yin, ijodkorlik va ijtimoiylashuv elementlarini o‘quv jarayoniga faol kiritish bilan tavsiflanadi. XX-asr oxiri va XXI-asr boshlarida maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’limni yanada rivojlantirish va diversifikatsiya qilish amalga oshirilmoqda. Ushbu davrda innovatsion ta’lim texnologiyalari, elektron o‘quv vositalari va interfaol usullar muhim ahamiyat kasb etmoqda, bu esa bolalarning rivojlanishi va ta’lim olish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirishga imkon beradi. Bolalar uchun qo‘shimcha ta’lim muammolari XX — XXI-asrlarda muhokama qilinadi. Andreeva, V.V. Belova, V.P. Bespalko, V.Z. Vulfova, Z.A. Krasnovskiy, M.M. Kulibaba, I.Ya. Lerner, A.I. Shchetinskaya va boshqalar adabiyotlarini tahlil qilish jarayonida bolalar uchun qo‘shimcha ta’limning har xil turlari ko‘rib chiqildi, ulardan biri qo‘shimcha ta’lim xizmatlaridir. Bizning tadqiqotimizda xizmat deganda biz bir tomon boshqasiga taklif qilishi mumkin bo‘lgan va umuman nomoddiy bo‘lgan va hech narsaga ega bo‘lishga olib kelmaydigan har qanday faoliyat yoki foydani tushunamiz. Ta’lim muassasalarining asosiy faoliyati ta’lim xizmatlarini yaratish va ko‘rsatishdir. V.P. Shchetinin ta’lim xizmatlarini "shaxs, jamiyat va davlatning ko‘plab ehtiyojlarini qondirish uchun foydalaniladigan bilimlar, ma’lumotlar, ko‘nikmalar va ko‘nikmalar tizimi" deb tushunadi. Lyubov Nikolayevna Buylovaning "Zamonaviy Rossiyada bolalarning qo‘shimcha ta’limini shakllantirish va rivojlantirishning tarixiy konteksti" nomli ilmiy ishi rus ta’lim tizimi kontekstida bolalarning qo‘shimcha ta’lim tizimini tahlil qilish va rivojlantirishga bag‘ishlangan monografiyadir. Monografiya qo‘shimcha ta’limni aniqlashning turli yondashuvlarini tahlil qilishni, zamonaviy olimlar va amaliyotchilarning me’yoriy-huquqiy bazasini va tajribasini o‘rganishni o‘z ichiga oladi. Bizning tadqiqotimizda ta’lim xizmati deganda, ta’lim ehtiyojlarini qondirish maqsadida ta’lim tashkiloti tomonidan ta’lim dasturlari doirasida maqsadli ravishda yaratilgan va taklif qilinadigan ta’lim olish imkoniyatlari to‘plami tushuniladi. Yusupaliyeva Dilafruz Kaxramonovna va Jumayev Sobir Saidovichning "O‘zbekistonda Maktabgacha ta’lim: tendensiyalar va hozirgi holat" nomli ilmiy maqolasida O‘zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’lim muassasalarining hozirgi holati va rivojlanishi tahlil qilinadi.

“Ta’lim xizmati” tushunchasi bilan bir qatorda “qo‘shimcha ta’lim xizmati” toifasi ham mavjud. "Qo‘shimcha" tushunchasining etimologiyasi va "ta’lim xizmati" tushunchasining mohiyatidan kelib chiqib, biz "qo‘shimcha ta’lim xizmati" tushunchasining ishchi ta’rifini ishlab chiqdik. Qo‘shimcha ta’lim xizmati — ta’lim ehtiyojlarini qondirish maqsadida ta’lim tashkiloti tomonidan o‘zining asosiy ta’lim dasturi doirasida ta’lim olish va mutaxassislar rahbarligida qo‘shimcha bilim, ko‘nikma, ko‘nikmalarni egallash, ijodiy va boshqa qobiliyatlarni rivojlantirish uchun maqsadli ravishda yaratilgan va taklif qilinadigan imkoniyatlar majmui.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda qo‘shimcha ta’lim xizmatlari bolaning shaxsini har tomonlama rivojlantirish, uning ijtimoiy moslashuvi va maktabga tayyorlash uchun muhimdir. Ushbu ta’lim xizmatlari sifatini boshqarishning ijtimoiy-pedagogik ahamiyati quyidagi jihatlarga asoslanadi:

1. Bolalarning rivojlantirishiga ta’siri. Maktabgacha yosh — bu bola miyasining intensiv rivojlanishi davri bo‘lib, keyingi barcha o‘rganish va rivojlanish uchun asos bo‘lgan asosiy ko‘nikma va qobiliyatlar shakllanadi. Nutq, fikrlash, vosita qobiliyatlari, ijtimoiy ko‘nikmalar va hissiy intellektni rivojlantirishga qaratilgan qo‘shimcha xizmatlar kognitiv va jismoniy rivojlanish jarayonlarini rag‘batlantirishga yordam beradi.Kognitiv rivojlanish bu-mantiqiy o‘yinlar va eksperimentlar orqali kritik fikrlash qobiliyatini shakllantirishdir (masalan, Montessori uslubidagi dasturlar).

2. Ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish. Maktabgacha yosh — ijtimoiy ko‘nikma va malakalarni rivojlantirish uchun muhim davr. Guruhdan tashqari mashg‘ulotlar orqali tengdoshlari va kattalar bilan muloqot qilish muloqot ko‘nikmalarini, jamoada ishlashni, tegishlilik va empatiyani rivojlantirishga yordam beradi. Bu esa bolalarni ijtimoiylashuviga olib keladi. Badiiy to‘garaklar orqali kommunikativ ko‘nikmalar oshiriladi (Finlyandiyada qo‘llaniladigan “Playful Learning” yondashuvi).

3. Individual qobiliyat va qiziqishlar. Har bir bolaning o‘ziga xos qobiliyatlari va qiziqishlari mavjud bo‘lib, ular maktabgacha ta’limning standart dasturida aniqlanmaydi. Qo‘shimcha xizmatlar sizga san’at, musiqa, sport yoki ilm-fan bo‘ladimi, muayyan sohalarni o‘rganishga imkon beradi va shu bilan individual iste’dod , imtiyozlarni rivojlantirishga va emotsional barqarorlikka yordam beradi. Musiqa va san’at terapiyasi orqali stressni kamaytirish mumkin.

4. Maktabga tayyorgarlik va ota-onalar ehtiyojlari. Kompleks qo‘shimcha ta’lim dasturlari bolalarni maktabga har tomonlama tayyorlashga yordam beradi. Ular diqqat, xotira, mantiqiy fikrlash kabi zarur ta’lim qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi, bu esa maktab o‘quv dasturiga moslashishni osonlashtiradi va o‘quv motivatsiyasini oshiradi.Undan tashqari ish bilan band ota-onalar uchun qulay vaqt jadvaliga ega qo‘shimcha ta’lim xizmatlari farzandlari kelajagi uchun strategik ahamiyatga ega bo‘lgan sarmoyadir.(kechki va dam olish kunlari dasturlari).

5. Hissiy farovonlik. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida guruhdan tashqari mashg‘ulotlar va xizmatlar bolalarning o‘zini namoyon etishi, muvaffaqiyat va yutuqlaridan qoniqish hissini his qilish imkoniyatini yaratib, ularning hissiy holatini mustahkamlaydi, bu esa o‘z-o‘zini hurmat qilish va shaxs rivojlanishida muhim omil hisoblanadi.

6. Rivojlanayotgan muammolarni erta aniqlash va tuzatish. Qo‘shimcha ta’lim xizmatlar bolalarni rivojlantirish yoki o‘rganishdagi mumkin bo‘lgan og‘ishlarni erta aniqlash va tuzatish, o‘z vaqtida yordam berish va ta’lim dasturini bolaning individual ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi.

Shunday qilib, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’lim xizmatlar bolalarning har tomonlama va barkamol rivojlanishini ta’minlash, ularni maktabga va ijtimoiy moslashuvga tayyorlash, shuningdek, ularning individual qobiliyat va iste’dodini rivojlantirishda asosiy o‘rin tutadi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha ta’lim xizmatlar bolaning har tomonlama rivojlanishiga qaratilgan keng ko‘lamli ta’lim, ta’lim va rivojlanish dasturlarini ifodalaydi. Ushbu xizmatlar asosiy ta’lim dasturini to‘ldiradi va bolalar va ularning ota-onalarining o‘ziga xos ehtiyojlari va manfaatlariga moslashtirilishi mumkin. Keling, qo‘shimcha xizmatlarning tasnifi va turlarini, ularning maqsadi, vazifalari va tashkiliy xususiyatlarini ko‘rib chiqaylik.

Qo‘shimcha xizmatlarning tasnifi

1. Ta’lim xizmatlari:

• Til kurslari (chet tillarini o‘rganish).

• Erta rivojlanish kurslari (mantiq, matematika, atrofimizdagi dunyo).

• Kompyuter savodxonligi asoslari va raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha dasturlar.

2. Ijodiy va badiiy xizmatlar:

• Tasviriy san’at, musiqa, teatr san’ati bo‘yicha mashg‘ulotlar.

• Hunarmandchilik, modellashtirish va qurilish darslari.

3. Jismoniy tarbiya va sog‘liqni saqlash xizmatlari:

• Sport seksiyalari (gimnastika, suzish, futbol va boshqalar).

• Jismoniy rivojlanish va kasalliklarning oldini olish dasturlari.

4. Ijtimoiy-pedagogik xizmatlar:

• Ijtimoiy moslashuv va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish kurslari.

• Maxsus ta’limga muhtoj bolalarni qo‘llab-quvvatlash va qo‘llab-quvvatlash dasturlari.

5. Psixologik xizmatlar:

• Bolalar psixologlari bilan maslahatlar.

• Emotsional intellektni rivojlantirish va stressni boshqarish bo‘yicha treninglar.

Maqsad va vazifalar

Qo‘shimcha xizmatlarning maqsadlariga quyidagilar kiradi:

• Bolaning kognitiv faolligini va ijodiy salohiyatini rag‘batlantirish.

• Ijtimoiy va muloqot qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirish.

• Jismoniy salomatlikni mustahkamlash va sog‘lom turmush tarzini shakllantirish.

• Har bir bolaning individual qobiliyatlari va qiziqishlarini qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirish.

Tashkil etish va o‘tkazish xususiyatlari

- Yoshga moslashish: qo‘shimcha xizmatlar bolalarning yosh xususiyatlari va psixofizik rivojlanishiga mos kelishi kerak. Yosh guruh dasturlari odatda ko‘proq o‘yinli va vizual, katta yoshdagi bolalar uchun esa yanada murakkab va tizimlashtirilgan mashg‘ulotlar tashkil etilishi mumkin.
- Shaxsiy yondashuv: qo‘shimcha xizmatlarni tashkil qilishda har bir bolaning individual xususiyatlari va manfaatlarini hisobga olish muhimdir. Bu ta’lim jarayoniga motivatsiya va faollikni oshirishga yordam beradi.
- Asosiy ta’lim dasturi bilan integratsiya: qo‘shimcha xizmatlar bolaning har tomonlama rivojlanishini ta’minlab, asosiy ta’lim dasturini uyg‘un ravishda to‘ldirishi va kengaytirishi kerak.
- Ota-onalar bilan hamkorlik: ota-onalarni qo‘shimcha ta’lim jarayoniga faol jalb qilish yagona ta’lim makonini yaratishga va maktabgacha ta’lim muassasasidan tashqarida bolaning rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashga yordam beradi.

Shunday qilib, maktabgacha ta’lim muassasalarida qo‘shimcha xizmatlar bolalarni har tomonlama rivojlantirish va ularni muvaffaqiyatli sotsializatsiya va maktabga tayyorlashga qaratilgan ko‘p qirrali tizimdir.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo’shimcha ta’lim xizmatlarining sifatini boshqarish – bu murakkab, ko’p qirrali jarayon bo’lib, u faqatgina pedagogik yondashuvlar bilan chegaralanmaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, O’zbekistonda ushbu sohani

rivojlantirish uchun quyidagi omillarni hisobga olish zarur:

1. Xalqaro tajriba va milliy an’analar sintezi. Singapurning SPARK sertifikatlash tizimi yoki Finlyandiyaning “o‘yin orqali o‘rganish” konsepsiyasi kabi yutuqlarni mahalliy madaniy kontekstga moslashtirish orqali samaradorlikni oshirish mumkin. Masalan, milliy qadriyatlar (xalq o‘yinlari, hunarmandchilik) asosida qo‘shimcha dasturlarni ishlab chiqish.

2. Raqamli transformatsiya. Sun’iy intellekt, virtual laboratoriyalar va onlayn monitoring tizimlarini joriy etish (masalan, bolalarning individual rivojlanishini kuzatuvchi mobil ilovalar) qishloq va shahar tashkilotlari o‘rtasidagi sifat farqini kamaytirishga yordam beradi.

3. Kadrlar siyosatini qayta qurish. Xalqaro malaka oshirish dasturlari (masalan, CACHE diplomi), mentorlik va psixologik treninglarni keng joriy etish orqali mutaxassislarning kompetentligini oshirish.

4. Jamiyatni jalb etish. Ota-onalarning faol ishtirokini ta’minlash (masalan, har oy “Ochiq darslar” tashkil etish), nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlik qilish (UNICEF, Save the Children loyihalari) va jamoatchilik fikrini muntazam so‘rovnomalar orqali o‘lchash.

5. Moliyaviy barqarorlik. Xususiy investorlar va xalqaro grantlar hisobiga qo‘shimcha xizmatlarni moliyalashtirishni diversifikatsiya qilish. Masalan, soliq imtiyozlari yordamida xususiy bolalar markazlarining faoliyatini rag‘batlantirish.

Yakuniy fikr o‘rnida shuni aytishimiz kerakki qo‘shimcha ta’lim xizmatlari sifatini boshqarish – bu nafaqat ta’lim, balki mamlakatning kelajagi uchun strategik ahamiyatga ega bo‘lgan sarmoyadir. O‘zbekiston uchun zamonaviy texnologiyalar, xalqaro hamkorlik va jamiyatning har bir a’zosining mas’uliyatini oshirish orqali yosh avlodning salohiyatini to‘liq ochib berish imkoniyati mavjud. Buning uchun izchillik, tizimli yondashuv va doimiy monitoring asosiy shartdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta’lim-tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta’lim tarbiya to‘g‘risida”gi O‘RQ-595-son Qonuni . Toshkent-2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligining 2018-yil 13-dekabrdagi 3-mh-sonli “Davlat maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha qo‘shimcha ta’lim-tarbiya xizmatlari ko‘rsatish faoliyatini tashkil etish” bo‘yicha buyrug‘i asosidagi “Davlat maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo‘shimcha qo‘shimcha ta’lim-tarbiya xizmatlari ko‘rsatish faoliyatini tashkil etish tartibi to’g’risidagi” nizomi.
3. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun “Ilk qadam ” o‘quv dasturi (Takomillashtirilgan ikkinchi nashr) Toshkent-2022
4. Shchetinskaya, A.I. Bolalar uchun qo‘shimcha ta’lim muassasalari o‘quvchilarini ijtimoiylashtirish — Orenburg, 2008.
5. UNESCO. (2020). Global Education Monitoring Report.
6. Jalilova D. “Maktabgacha pedagogikaning zamonaviy tendensiyalari”. T.: 2022.
7. SPARK Quality Assurance Framework. Singapore, 2021.
8. O‘zStatning rasmiy veb-sayti [https://stat.uz/]